

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy óra . . . 1 fnt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttérli ozikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Nyelvkérdés a hadseregben.

A természetes állapot az, hogy Angliában angol, Németországban német, Oroszországban orosz, Magyarországon magyar legyen a katonai szöveget. Mivel azonban domináló lett az az elnézet, hogy a császári és királyi közös hadsereg csak egy erő, ha egységes (a minnek az ellenkezője könnyen bebizonyítható); s mivel a nyelv dualizmus ezen elmélet szerint megtörné a véderő egységét (ez is légből kapott állítás): ennél fogva kormányaink és többségeink elfogadták és fentartják azt a természetellenes állapotot, hogy Magyarországon német legyen a katonai szöveg.

Saját intézményeikkel bizonyítják a katonai körök, hogy elméletükben maguk sem bízunk. Az elmélet egyik ága ez: a véderőnek egységesnek kell lenni. A másik ág ez: az egység feltétele az egynyelvűség. Ez a két ág egy törzsből hajtott. Nincs egység, ha nincs egynyelv. Egységnek muszáj lenni. Tehát csak egy nyelv lehetséges.

Ilyen az elmélet.

Hát a gyakorlat?

A véderőnek három alkatrésze van. Közös hadsereg, magyar honvédség, osztrák Landwehr. A népfölkelést mellőzöm. E helyett kérdem: meg van-e tényleg az egység ebben a véderőben? Egységes-e a rendszer, lévén a sorhadnál békeállomány, a honvédségnél keletállomány? Egységes-e az igazgatás, lévén a honvédségnél dandárok, a sorhadnál hadtestparancsnokságok? Egységes-e a felszerelés, lévén a honvédségnél csak lovas és gyalog, a sorhadnál tüzéség, utászcsapat, mérnökár s. t. b.? Egységes-e az eskü? Nem; mert a honvéd főlelküskzik az alkotmányra is. Egységes-e a zászló? Nem; mert a honvédség háromszínű magyar zászló alatt szolgál, míg a sorhad sárgafekete zászló alatt. Egységes-e a tisztí kinevezés? Nem; mert a honvédtisztet a honvédelmi miniszter, a sorhadit a Reichskriegsminister terjeszt föl.

Nos? . . . Hol az egység?

Csak hogy az elmélet nem törődik ezekkel a részletekkel, hanem az egynyelvűséget állítja oda, mint az egység föltételét. Nem bánom. Legyen lud, ha fehér.

Tehát az egynyelvűség. Nos, kérem, meg van-e a gyakorlatban az egynyelvűség által biztosított egység? Nincs. Mert a honvédségnek magyar a

szolgálati nyelve, a sorhadnak német. A rettegett nyelv-dualizmus tehát tényleg főnáll.

Sőt magának a honvédségrendszernek is két nyelve van hazánkban. Az anyaország honvédeinek hivatalos nyelve a magyar; a horvát testvérország honvédei horvátul szolgálnak és horvátul vezényeltetnek.

Azt felelhetik erre, hogy a sorhadat nem kell a honvédséggel kompareálni, hanem mint önálló egészet vegyük az intézményt és annak belső szervezetét — s ez esetben megvan ott a nyelv-egység.

Bocsánat: így sincs meg. Mert katonailag elfogadott hivatalos ezrednyelvek léteznek a belső szolgálatban. Minden tiszt köteles az ezred nyelvén tudni s tudatlansága előléptetési akadály. A legénységnek joga van az ezred nyelvet használni. Magyar ezredben magyar az oktatási nyelv, magyarul jelentkezik a kihallgatásokon, magyarul mondja el az esküformát, magyarul kapja a napiparancsokat. Az oláh ezredben oláhul; a tót ezredben tótul.

Nyelvesség tehát a belső szervezetben sincs.

Miben áll tehát a német nyelv kötelező szerepe? Kizárólag és csupán a vezényeltetés és a fegyveralkatrészek terminológiájában. Ezt muszáj németül tudni. Egyebet semmit. No, ha csak ebből áll az egység, az bizony gyöngye kis egység. Pedig a nyelvesség csak ennyiből áll.

Érdemes-e a magyar államnyelvet az egységnek ily pókhálónalnyi biztosítékáért ezrednyelvű degradálni? Érdemes-e ezért a 80—90 német szóért a magyar nemzetet a katonai szolgálatól elidegeníteni? Érdemes-e megakadályozni ezért a silányságot a magyar faj katonai erőneinek szabad és önkényes kifejlődését?

Feleletül megfordíthatnák kérdéseimet. Érdemes-e e miatt a néhány szó miatt lármát csapni, germanizációval vádolni a sorhadat s tőle idegenkedni? Annyira rosszul áll-e a magyar kultúra ügye, hogy még ez a néhány német szó is képes veszélyeztetni?

Válaszom a következő párbeszéd: Tulajdonos: Elloptál tőlem tíz forintot. Tolvaj vagy. Lakolni fogsz. Érdemes volt-e ezért a csekélységért beszennyezni erkölcsödöt, megrontani hitedet, gyalázatnak tenni ki családodat?

Tolvaj: Te gazdag vagy. Az a tíz forint nálad nem tesz különbséget. Nem letél szegény miatta. Szükségeid, sőt fényűzéseid is kielégíthető könnyen e tíz forint híjjával is. Miért csinálsz tehát lármát ily csekélység miatt? Érdemes-e ez a silányság arra, hogy megfoszd miatta becsületedet, meggyalázd ártatlan családotat s engem elítélj az élet legfőbb javától, a szabadságtól?

Szükségtelen mondanom, hogy a nyelvkérdésben nem tolvajlás történik a katonai körök részéről, hanem visszaélés. Azért visszaélés, mivel egyetlen törvénye nincs hazánkban, mely a német nyelvet a sorhadnál szolgálati nyelvvé tenné.

Igaz, hogy a vezérlet, vezénylet és szervezet fölött való intézkedést a törvény a magyar királynak tartja fenn. De ebből bajos azt következtetni, hogy a magyar király ne magyarul intézkedjék, hanem németül. Azt se lehet mondani, csak úgy kurtán-furesán, hogy ő felségének át lévén adva itt a rendelkezési jog: úgy rendelkezik, a hogy jónak látja. Mert igaz, hogy a korának rendelkezési joga nem szenved kétséget; de az is igaz, hogy a magyar közjog kardinális tétele szerint a rendelet nem ellenkezik a törvénnyel! Már pedig alaptörvény, hogy a magyar államnak magyar a hivatalos nyelve.

Senki se mondja ezzel szemben, hogy a törvény feltétlenül ruházta át ő felségére a vezérlet, vezénylet és szervezet jogát. Mert az átruházás feltételhez van kötve. A szakasz így szól: „Ő felségének a hadügy körébe tartozó alkotmányos jogai folytán, mind az, a mi a hadseregnek egységes vezérletére, vezényletére és belső szervezetre vonatkozik, ő felsége által intézendőnek ismertetik el.” Ezek szerint, alkotmányos jogai folytán gyakorolja a korona az idézett szakaszban említett hatalmat. Alkotmányos jogai folytán rendelkezik a vezénylet, vezérlet — és belső szervezet fölött. Nem abszolút hatalmánál fogva. Tehát nem tetszés szerint. Hanem az alkotmány által korlátozott jogok szerint.

Mit mond pedig az alkotmány? Azt, hogy a végrehajtó hatalom rendelkezése nem ellenkezik a fennálló törvénnyel. Ő felsége kiadta a szolgálati szabályzatot, mert a vezénylet, vezérlet és belső szervezet fölött való intézkedés a korona joga. De miután csak alkotmányos jogai folytán adhatta ki a szolgálati szabályzatot: ennél fogva ez a

szabályzat nem ellenkezik a fennálló törvénnyel. A fennálló törvény szerint pedig a magyar államnak magyar a hivatalos nyelve. Így tehát a magyar hadcsapatoknak, mint a magyar állam organumainak a hivatalos nyelvük szintén csak magyar lehet.

Ilyen a hadsereg nyelvkérdése közjogi megvilágításban.

Opportunizmusról nem beszéllek. De olvasóim megfontolására bizom, hogy melyik nyelvnek van több gyökere hazánkban: a németnek-e vagy a magyaroknak? Tehát melyik nyelv képes saját fajsúlyánál fogva magának domináló szerepet kivívni? A magyar nyelvhez ragaszkodik hazánkban nyolcz millió lélek. A német nyelvhez másfélszáz ezer száz. Okos dolog-e hát nyolcz millió léleknek akarátát, vágyát, lelkesedését háttérbe szorítani? Szabad-e a hadsereg belső erejét, a támasz nélkül való németnyelv fölérőszakolása által, mesterségesen lefokozni?

Bartha Miklós.

Politikai hírek.

A kvóta-küldöttség első ülése. A magyar kvóta-küldöttség november 5-én fél 11 órakor tartja alakuló ülését a képviselőház első oszdtálytermében.

A választási fuvardíjak. Somogy-megye központi választmányának mai ülésén úgy állapították meg a fuvardíj-szabályzat tervezetét, hogy a minimum egy korona, a maximum tíz korona legyen.

A „hier” és a „jelen” a „zde” és az „aica”.

A „hier” és a „jelen” mellett felbukkant most már az „aica” is, melylyel a magyarországi román tartalékosok kezdenek jelentkezni a szemlén. Ugy tesznek, mint a csehek, kik a zde-botrányok révén ugyanazokat a jogokat követelik a cseh nyelvnek, melyek a magyar nyelvet megilletik.

A magyar „jelen” ellen kiadott hadügyminiszteri rendelet miatt tiltakozó mozgalom készült a törvényhatóságokban is.

Nagyvárad város kezdő etéren. Azoda való függetlenségipart, mint tudósítónk táviratozza, ma népes gyűlést tartott Szokoly Tamás elnöklésével. Az elnök javaslatára a gyűlés elhatározta, hogy a város törvényhatósági közgyűlése elé indítványt terjeszt, hogy fejezze ki a gyűlés méltatlankodását Krieghammer rendeletre felett, kérje meg föliratban a kormányt és a képviselőházat a rendelet visszavonására s intézkedjék a nem-

neti sérelem orvoslása iránt. Az indítvány előterjesztésével az elnököt bízták meg, ki kéri fogja, hogy azt küldjék meg az összes törvényhatóságoknak. A gyűlésből Barabás Bélát interpellációjáért táviratban üdvözlöttek.

A Krieghammer rendeletének képtelenségéről a pozsonyi Nyugatmagyarországi Híradó-ban figyelemreméltó cikket irt Habrovsky Frigyes nyugalmazott honvédezésre s fejtegetési eredményeképp megjelöl egy egyszerű megoldási módot is.

A jelenkezési szabályokban, így szól, egyszerűen elő van írva, hogy a fölívott katonai jelenkezzék. Bevett szokás szerint: a közös hadseregnek és az osztrák Landwehrnél Hier-rel, a magyar honvédségnél Jelen-nel jelenkeznek. De az semmi szabályzatban nincsen megírva, hogy a katonai kizárólag németül, illetőleg magyarul tartoznak jelenkezni. E megfoghatatlan kényszer csak a közös hadügyér intepretátia bele a szabályzatba az ő ismert rendeletével és ezzel rést nyitott a nemzeti kérdésnek a hadseregbe való behurcolására. A közös hadsereg és az osztrák Landwehr szolgálati és vezénynyelve a német, a magyar honvédségnél magyar. Ez a hadsereg egységének megóvás szempontjából szükséges és helyes is. Erhetőnek tartanám tehát, hogy vasszigorral kellene megtorolni oly kísérletet, ha valaki a német, illetőleg magyar vezényszó helyett más nyelven akarna vezényelni.

De a csapatok oktatása a legénység anyanyalvén történik, olyanyira, hogy a tisztek az előléptetésben való mellőztetés terhe alatt tartoznak a legénység anyanyelvét el-sajátítani. Itt tehát a csehszerzési szempont dominál: miért ne legyen az így az ellenőrzési szemléknél is? Hiszen mégis csak földolgo, hogy a katonai az ugys súlyos jelentkezési szabályoknak tegyen eleget. Hogy milyen nyelven jelentkezik, az mellékes. Két módot választhat a hadügyminiszter. Vagy visszavonja a rendeletet, mely szerint csak Hier-l-rel szabad jelentkezni, avagy beszünteti a szóbeli jelenkezést s az igazolványok hallgatag átnyújtását elrendeli.

A magyarországi nemzeti tártalékosok közül is egyre többen jelentkeznek saját anyanyelvükön. Most már a románok is kezdik. Mint az Untervad című százszebebi újság írja, Százszebeben a minap az ellenőrzési szemlén néhány román tartalékos a szokásos hier helyett aica-val felelt. Valamennyit negyvennyolcz órai elzárással büntettek.

A tranzváli háboru.

Bpest, nov. 4.

Amái nap folyamán érkezett ellentmondó táviratokból annyi állapítható meg, hogy Ladysmith még tartja magát. A távirati összeköttetés megszakítása azonban aggasztó jele annak, hogy a város körülzárása befejezett tény. Ez a búr hadviselés egyik czélja ez idő szerint.

A másik, hogy batalmába kerítse a Ladysmithből Colenson át P-Maritzburgba, Natal fővárosába és onnan Durbanba vezető vasutat.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. November 4.

November 1.

Írta: Fáy Szeréna.

Vége a komédiának.

Arcunkról eltűnt a mosoly. A festék lehullt. A tarka rongyokat ledobtuk. Nem kell kacagni. Szabad folyást engedhetünk saját szívünk szavának; saját szent fájdalomunk zokoghat föl lelkünk mélyéből. A sugó most — szívünk.

Virágok ezere és ezere pompázik a szomszédos sarkertben, szemben ablakkal. A millió gyertyácska lobogó lángjával enyeleg az esti szellő. Majd meg belesóhajt és nyöszörögve hullanak alá a fák hervadt levelei.

Oh, mulandóság, rettentő befejezése a nagy tragédiának! Lelkem feljajdul és megnyugvást nem talál — hatalmas nagy alkotó! — a te művedben.

Az én lelkem nem tud megnyugodni ebben a rettentő szóban: *nyugalom!* Szemem rátapad kétségbeesetten arra a nagy virágos fényárban tündöklő ravatra és én a virágok, a lobogó lángokon át érzem — a borzasztó hideget. . . .

Ajkamon megfagy az ima, lelkem szárnyazagotlen hull alá és nem tudok többé bízni, nem tudok hinni, remélni — fázom a lelkem mélyéig. . . .

Egy éve ma még te is itt valál, kö-

rülrajongva lelkes hívőktől, szerető, rajongó társaktól. Itt állottál közöttünk és hirdetted felejthetetlen, igaz szavakkal, *Mester*, a mi szent tanunkat.

Te, apostolunk, oktattál, buzdítottál, lelkesítettél, óvtad lelkünket a kétségbeeséstől, világosságot terjesztettél és zászlónkat magásra emelve lobogtattad előttünk, s mi szent áhitattal követtünk.

Hatalmas szellemed szárnyai alá vettél, s fölrepültél, ragadtál magaddal és ma ott fekszel elföldelve, abban a fényárban, virágokkal telt sarkertben és elrebegett, megdicsőült apostolunk: *elvégeztetted*.

Zárandoklás van egy virággal borított sírhoz.

Minden egyes virága csuda dolgokat regél. Egy lóbusz-virág kelyhéből *Cleopatra* jajgatása hallik. A szízi lilimból *Ophelia* sóhaja száll föl. A fehér rózsából *Melinda* suttogása. A mirthus szava *Cordeilia* panasztát rebegi és a kis ibolya a többi bánatát suttogja könnyes kék szemével.

Kié e sir?

Mindnyájunké.

E. Kovács Gyula van a fejfára írva.

E név láttára képzeletünkben megnyílik a sir — és kikelnek belőle fenséges, leihatalan nagyságukban, szépségükben, utolérhetlen méltósággal *Bánk-bán, Antonius, Richard, Tell, Dósa György, Zrínyi, Oedi-pus, Hamlet, Corjolamus, Lear* megkoszorúzott ősz fejével, égve meredő, tenger fájdalmat kifejező szemével.

Térdünk megroggyik és leborulunk fenséges gárdád előtt. A fehér rózsza jajgatását

lölkapja a szel és nyargalva viszi tova és a hervadó falevelek megismétlik jajsavát:

— *Oh, Bánk, látlak e megint?*

Majd tagadólág rázza a száradó lombot és sóhajtra oltja ki a sirokon még az utolsó lobbanó pislogó lángokat.

Ismét sötét van. Kialudt minden fény.

Vége a nagy tragédiának.

A sir ismét bezárult és *Te* ott vagy mélyen, diszes testőreid között!

Itt ülök ablakomnál és szemem fölmeled a vak sötétbe, a véghetetlen égboltra és a gyorsan uszó fellegek között ott fenn elvonulni látom életem — ifjúságom tündérlálmát, összetépett reményimet . . . Oh, hogy fázom s ugy fáj az élet! Álmaimnak fellegvára, nézd, hogy omlik, pusztul, széled. . .

Ekkor szellemárnyad a szétszórt fellegek közt, a hold tünde fényétől övezve megjelen s *Te* szeretve, oktatta és fedve intesz a magarból, mint régen, mikor szárnyaaim lankadva lehulltak és kétségbeesés gyötört s kifáradva nem tudtam többé repülni. Jóságos szavak örökre fogom hallani:

— Bátorság! Munka legyen minden bánatunkban a vigasztalónk, kétségbeesésünkben az imánk. Keresztül kell szenvednünk az élet keserű iskoláját; a mi lelkünknek ez a tisztító tüze! Sokat kell szenvednünk, hogy igazak legyünk!

Kezeim önkéntelen imára kulcsolom, a sötétség eltűnik és a nyájas hold fénye ott sugárzik vissza szétszórt koronám, bíbor palástom és diadémomon. A forró könnyek fölolvasszják szívem jegét, a hideg nem fáj már oly nagyon. . . .

Oh! Drága Mester! Hisz Te még a halálban is oktatóm vagy. A legnagyobbra most tanítottál meg — a fájdalomra — hogy az nagy és igaz legyen a vesztett ideál felett.

Nina.

— Angol regény. —

Az Ellenzék részére fordította: AMICA.

XVI.

(Folytatás.)

(34)

— Drágám, egész nap fáj a fejed? — kérde Dunstan kisasszony aggályosan.

— Igen és a múlt éjjel nem tudtam aludni, de a dada azt mondta, hogy izgatott voltam és fáradt és hogy a mamának ne alkatlanlankodjam azzal, mert nincs semmi bajom. De édes Dunstan kisasszony, nekem igazán borzasztóul fáj a fejem.

— En azt gondolom, hogy a saját szobámba foglak vinni és ott fektetlek le, mondá Nina. Ugy-e Grácia, te szívesen fogsz velem aludni. És, ha fáj a torkod, jobb, ha a kis testvéreidtől távol tartalak.

— Nagyon szívesen megyek, mondá Grácia és egy kissé felvidult.

— Jó, ugy hát maradj itt egy kevés ideig, míg kimegyek és a dadával beszéllek, mondá Nina, a mint a kis leányt a saját székébe ültette és elcsitatt, a saját bajával nem gondolva azon félelmében, hogy Grácia a faluban mutatkozó ragályos lázt, a melyről a doktoroknak az volt a véleménye, hogy el-küldön és nagyon gondos ügyelet által megakadályozzák, elkapta.

Azonban a dada, egy olyan fontos egyén, a ki a Grácia születése óta a Talboy Halli gyermekszobában uralkodott, nem volt hajlandó a gyermek baját komolyan venni. És egy kissé feltékeny volt, hogy az ő gondjai

alatt levő kicsiké olyan meleg ragaszkodást tanúsítottak a guvernánjuk iránt és a Nina félelmét letécsolta.

— A kisasszony tudja, hogy Grácia kisasszony tegnap este sokáig volt fent és izgatott volt, mondá. Én nem hiszem, hogy olyan baja volna, a mit egy éjszakai nyugalom helyre ne hozna, de természetesen, ha kegyed kívánja, a szobájába viheti aludni és Emmának megmondom, hogy az ágybe-ljét és a hálóruháját vigye oda és vetkettesse le.

— Én magam fogom levétköztetni — válaszolta Dunstan kisasszony. Ha az a baj, a mitől félek, jobb, ha Emma nem jön közel hozzám, mert a ragályt elvihetné a többi gyermekekre.

— Jól van kisasszony, a hogy magának tetszik, — mondá Barnesné kissé megvétel. Természetes, ha a kisasszonynak nincs terhére a vele való bajlódás, én nem avatkozom bele.

Tehát Nina keresztül vitte a szándékát és visszatért az iskola szobába, hol Gráciát a tűz előtt aludva találta. Csendesen felébresztette és a gyermek ismét felvidult midőn, Nina a szobájába vitte és izgatott lett „új dadájának” az ujdonsága felett.

De, midőn az ágyban volt és a kis faradt fő a vánkosokon nyugodott, kipírult arca, lázas keze és bágyadt szeme miatt a Nina aggodalma folytonosan fokozódott és mielőtt a gyermek nyugtalan bánykodások között elaludt, lady Talboy után küldött.

Ő ladyága rögtön megjelent és a Nina félelmét az anyai szív aggodalmával osztotta.

Lohátan egy lovászt küldtek doktor Smithsonért, a ki haladék nélkül megjelent. Nagyon komoly volt és a fejét rázta, végre elhatározta, hogy attól félt, hogy a gyermek — ámbár még korán volt biztosan elhatá-

A tranzváli és az oranjei hadvezérelt két irányban dolgozik az angolokra, legalább ideiglenesen, végzettséggel várható ennek a tervnek a megvalósításán. Az oranjei 3000 embere megszállotta az Oranje folyón át Oranjoból angol területre vezető hidat, ugyanakkor Meyer Lukács nővért tábornokuk állított bevetve a fönnb említett Colenso vasúti állomást, a mit mai londoni sürgönyök tagadnak ugyan, de ha igaznak bizonyulna, úgy egyértelmű volna Ladysmith elszigetelésével P-Maritzburgtól. Az oranjei csapatok tehát nyugatol fenyegetik Durbant.

A tranzváliak 15.000 emberrel ezalatt kelet felé fordultak, betörték a Tranzvál és a tenger közötti területet Zuluföldre és ottan elfoglalták a Durbanba vezető országúton fekvő Pameroyt. Ha ez igaznak bizonyul, úgy Natal fővárosa már is komoly veszedelembe fog és White tábornok visszavonulása lehetetlenne válna. Megmentése egyedül Buller tábornok gyors és erélyes támadó fellépésétől várható.

Súlyosbítja az angolok helyzetét, hogy a Delagoa-öbölben a pestis pusztit és ennek folytán, akár birtokába veszi, akár nem Angolország ezt az öblöt, bizonyára kevéssé fogja kihasználni a hadviselés céljaira.

Az angol hadügyminiszter jelentése szerint az angolok **133 tisztet és 783 embert veszítettek tizenkilenc nap alatt.** A legalább 1500 főre rugó ellent két zászlóalj ebbe a számba nincsen belefoglalva. A búrok **3500** emberre becsülik az angolok eddigi veszteségét. A megsebesült és elesett angol tiszteknek rendkívül nagy száma fényes bizonyítvánnyal szolgál az angol tisztikar hősiességéről.

London, nov. 3.

Hutchinson natali kormányzóinak egy távirata azt jelenti, hogy **Ladysmith-tel délután 2¹/₂ óra óta megvan szakítva az összeköttetés.** A hadügyminiszterium azonban nem hiszi, hogy ez a jelentés megerősítendő azt a Brüsszelből jött hírt, hogy **Ladysmithet körülzárták és Colensot megszállták az ellenség.**

Mezőgazdasági viszonyok az Alföldön és a nagy öntöző csatornák létesítésének szükségessége.

Három czikk.

III.

Az öntözés tekintetében legfontosabb a víz minősége. És a mi folyóink vize páratlanul jó e célra. Folyóink rohamos eséssel jönnek a hegyekből, de a síkságra kiérve, egyszerre megcsökken a sebességük s darva hordalékaikat a hegyek tövében rakják le. A síkságra csak a finom, termékenyítő erejű, trágyázó hatású iszapot tudják lehozni. A Tisza mintegy átszűrja hordalékait, hogy az Alföldre csak is a termékeny alkotó részeket vigye, melyek oly finoman vannak eloszolva benne, hogy szinte föloldódva látszanak. Ezenkívül a nyár heve fölmelegíti a hosszú síkságokon lassan folydogáló vizeket s a növényi élet céljaira alkalmasokká teszi. A mi a víz mennyiségét illeti, úgy ezt a folyók eléggé bőven szolgáltatják és Kvasz Jenő számításai szerint, ha az összes rendelkezésre álló vízmennyiséget felhasználjuk az Alföld öntözésére mintegy 1.500.000 kat. holdat részesíthetünk a termelés és ki való módjának áldásaiban. Azonban a számítás csak a folyók legkisebb vizeinek alapulvételével történt, úgy, hogy a valóságban a fejlettebb gazdasági viszonyok szükségletéhez mérten az árvizek segélyével még nagyobb terület is bevonható az alföldi öntözések keretébe.

rozni — a járványos lázt elkapta, de remélte, hogy szelíd lefolyásnak bizonyul. — Jó lesz őt a többiekől elkülöníteni. — mondá Ninának. Ha kegyed nem fél a ragálytól, maradjon vele; de ne engedje, hogy a kis testvére a közelébe jöjjenek. Reggel korán itt lesznek.

Bámulatos volt, hogy a Talboy ház vendégei mennyire megijedtek a betegség hírére és hirtelen való távozásukra mennyi mentéséget találtak.

Az egyik fontos leveleket kapott, mely a fővárosban rögtön jelenlétüket tette mulhatalanul szükségessé; a másikkak éles neuralgia rohamra volt, melyet csak a londoni házi orvosának a látogatása képes enyhíteni; a harmadik az anyjától kapott levelet, a ki nagyon beteg volt és ámbár akedves lady Talbot mindenik sajnálta, éppen most, midőn bajban volt ott hagyni és ámbár nagyon jól mulattak és a látogatások nagyon kellemesek voltak, távozásuknak az önző indokaira lehetetlen volt vaknak lenni.

Lady Diana volt az első, a ki megijedt; de ő nem kísértette meg a ragálytól való félelmét eltitkolni és sok ösztönzéssel kondoleált lady Talboy-nak.

— Jobb lenne, ha eljőne velünk Mount Staffordba és ott maradna, — mondá reabeszől hangon. A gyermek ki kezében van. Dunstan kisasszony kitűnő ápolónő — az ő korai nevelése biztosíthatja kegyedet arról — és nálunk nagyon kellemes társaság lesz.

De Lady Talboy, ámbár udvariasan utasította vissza a meghívást, alig tudta a visszatérését eltitkolni és még az udvariasága is alig tudta Lady Diánához a modorát barátságos tenni; Stafford ezredes haragos megvetéssel nézett a feleségére, a mint a kocsiba segített, de az arca szelidebb kifejezést nyert, midőn néhány szót váltani Lady Talboyhoz visszatért.

— Édes Lady Talboy — mondá az ő lágy hangján — nem tudok kegyednek kimondani, hogy mily mielőleg részvétet érezek a

Nagy kerületek gazdasági viszonyainak megváltoztatásáról, országos fontosságú érdekről van tehát itt szó s a várható eredmény tökéletesen átalakítja termelésünk egész rendszerét.

Eltekintve attól az ideig-óráig való has-ontól, hogy a csatornák elkészítése ezer és ezer munkáskeznek ad elfoglaltságot, az öntözés jóformán állandóan megsokszorozza a munkát.

Az öntözés késő ősszel, télen és kora tavasszal, mikor jelenleg legkevésbé a dolgoz, akkor a legsikeresebb. A tavaszi munka előbb kezdődik és ősszel később végződik s jóformán egyenletes időben egész éven át tart. A munka folytonossága magával hozza a kereset folytonosságát s a gazda és munkás állandóbb, szorosabb viszonyba jut egymással.

Főként a rét öntözésnek van nagy szerepe hazánkban, mert első sorban a fűnemek és takarmányfélék termelésére van legnagyobb szükségünk. Mint említettük ugyanis, a magyar gazda a gabonatermesztésre fekteti az egyedüli súlyt s így módon a talaj termőereje folyton csökken. Hogy gazdálkodásunk észszerű, rendszeres és nem csökkenő jövedelmű legyen, szükséges, hogy fokozottabb mértékben tenyészítsünk állatokat, hogy trágyát nyerjünk és trágyázással felfrissítsük földjeinket. A kenyér kisarolja a földet, a hus termékenyen teszi.

És éppen a magyar föld legalkalmasabb a nagy, nehézhúsu marhák tenyésztésére. Belgrand, a híres francia mérnök, sajnálkozva említi föl, hogy a Szajna medencéje, Páris környéke inkább kenyértermelő föld és állattenyésztésre laza és vizet átbesztő volta miatt nem igen alkalmas. A magyar föld kötött, vízálló és füve erős táplálékot nyújt a marhának, zimosás, bőhúsúvá teszi őket. És ha még a föld kitűnő fűtermelő képességét öntözéssel fokozzuk, úgy a termés mennyiségét is megduplázhatjuk.

Az állattenyésztéssel, trágyanyeréssel és trágyázással alkalmassá válik a föld a szőlővel, szőlővel és a föld dús jövedelmű ipari növények termesztésére s a termelés folytonossá és biztossá válik.

Ily módon az extenzió gazdálkodásról átterhetünk fokozatosan az intenzió gazdálkodásra. De itt a kontinuitas elve szigorúan szem előtt tartandó, mert hirtelen ugrás a termelés módjában könnyen veszélyessé válik.

A városok közelében kerti művelés alá fogható a föld s az öntözés e tekintetben kiváló szerepet játszik. Ily helyeken a városi csatornák szennyvesztő levét is föl lehet használni a kultúra számára s minden város körül a rétműveléssel kapcsolatban tejgazdaságot, a kerti műveléssel kapcsolatban igen jövedelmező vetemény termést lehet berendezni. Az alföldi városok egy némelyike már is híres veteményeiről. Vannak helyek, honnan a hagymát (pl. Makórol) és káposztát voat számba szállítják. Ily helyeken nincsen is szociálizmus.

És itt az öntözéssel kapcsolatos kultúrák között még a rizstermesztést említenék föl, melyre nálunk a föld, a víz, a klíma igen kedvező. Már meg is próbálták hazánkban a rizst termesztetni és pedig kitűnő eredményre. A magyar rizs sokkal jobb, aczólóbb, sikertartalommal sokkal gazdagabb, mint az indiai vagy olasz rizs.

Ha így az észszerű gazdálkodás rendszerére áttérünk, nem kell majd ezer és ezer hold egyetlen ember eltarására, hanem a birtokok még jelentékeny elaprózása mellett is elegendő jövedelmet adnak a megélhetésre.

És a szegény „kétkari” munkás, kinek föld nem jutott birtokul, az egész év folyamán talál elfoglaltságot s megszűnik a panasza, hogy csak nyáron dolgozhatik, csak nyáron tud keresni.

gyermek betegsége miatt kezdett kettő. Bár tudnék valamiben szolgálatra lenni; de, miután az lehetetlen, a legnagyobb szíveség, a mit tehetek az, hogy elmenjek.

— Tudom, hogy ön osztja az aggodalmamat — válaszolá Lady Talbot szomorú mosollyal. — Ezredes ur, köszönöm; ne féljen. Mindenik gyermekemre lesz gondom.

A mindenik szóra olyan erős hangsúlyozást tett, miáltal annak az értelmé világos lett Douglas előtt.

Douglas lehajolt és ajkával érintette a kezét.

— Az Ég áldja meg a szegény gyermek iránt tanúsított jóságáért! — mondá remegő hangon. Nem igen valószínű, hogy ötet valaha ismét lássam; de kérem, mondja meg neki azt az üzenetemet, hogy most már tudom, hogy neki igaza volt, hogy teljes szívemből köszönöm neki és arra kérem, hogy bocsáson meg nekem és gondoljon reám és ha reám gondol — tegye azt — ha teheti — barátságos indulattal.

Charlton egy kis város volt a déli tenger parton, a nyári időben élénk volt és tele vendégekkel, de az évad előtt és utána csendes és unalmas hely volt; a sós szellő egészséges és edző és a város maga védve volt a keleti szelektől. Ezek az okok elégségesek voltak arra, hogy Lady Talbot üdülő helynek válassza, midőn a kis leány annyira felépül a betegségből, hogy utazhatott, miután a doktor tengeri levegőt ajánlott.

Tehát Sir Harry és a felesége és a három gyermek — mert a ragálynak minden veszélye elmúlt — és Nina — és a házi személyzetből néhányan, lementek Charltonba és egy a tengerre néző régi módi házba, mely eléggé védve volt, hogy a késői tavasz és a korai nyári hónapokra kívánatos lakás legyen, kényelmesen elhelyezkedtek. (Folytatása következik.)

Az alföldi szociálistikus mozgalom nagy intőjele arra, hogy nincs vesztegetni való időnk s hogy a magyar földműves-népnek munkát és kenyeret kell adnunk. Az Alföld öntözése egyszerre megoldaná a kétkari munkás anyagi boldogulási problémáját.

Föl kell hát ráznunk alföldi birtokosainkat abból a közöből, melylyel az ilyes nagyobb vállalkozás iránt viseltetnek. Azok a vízmunkálatok, melyeket eddig a kultúra érdekében végrehajtottunk, — meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy a nemzet anyagi és szellemi tőkéjét gyümölcsözőn tudja a haza földébe befektetni és meg kell érteni velük azt is, hogy a nagy öntöző-csatornák létesítése nemcsak a közvagyonosodás szempontjából éhasítandó, de a jelenlegi munkáviszonyok közepette embertársi szempontokból is elodázhatalanul szükséges.

Bogdánffy Ödön.

Miként lehet védekezni

a táviratok elveszése és elferdítése ellen?

Az államkincstár a Távirati Szabályok 6-ik §-a értelmében nem vállal felelősséget és jóvállást azon károkkért, melyek a táviratok elveszése, elkeresése, vagy elferdítése következtében támadhatnak.

Gondoskodott azonban arról, hogy a táviratózó közönség táviratainak kezbesítéséről a címzett hozzájárulása nélkül meggyőződhessék, illetve táviratát az elferdítés ellen biztosíthassa. Minthogy e módokat a nagy közönség, a mint a tapasztalat mutatja, nem igen ismeri azokat a közönség érdekében alább közöljük:

1.) Ha táviratot küldő egvén arról akar meggyőződést szerezni, hogy távirata tényleg kézbesítetett-e, ezt két féle módon érheti el. Nevezetesen kaphat erről értesítést távirati uton vagy postán.

Előbbi esetben táviratának czíme elébe „(P. C.)” jelzőt ír és a távirati értesítést 10 szám távirat díjának megfelelő összeget fizet; utóbbi esetben pedig a czím elébe: „(P. C. P.)” jelzőt ír és a postai értesítést 25 krt fizet.

2.) Ha táviratát az elferdítés ellen kívánja biztosítani a czím elébe: „(P. C.)” jelzőt ír, mely esetben távirata tartalmát az összes kezelő hivatalok egymásközt összehasonlítás által egyeztetik.

Az összegegyeztetésért az eredeti távirat díjának 1¹/₂ részét kell fizetni.

Budapest, 1899 október 18-án.

IRODALOM.

A millenniumi pályázat sorsa. Kolozsvár város millenniumi pályázatának sorsa napokban dőlt el. Három pályázó volt: Nagy Mór, Felszeghy Dezső és Gyalui Farkas. A bíráló-bizottság konstata, hogy a díjra egyik sem érdemes. Mivel azonban a díjat okvetlenül ki kell adni, az 500 forintot Nagy Mórnak adták, ki kvantitás szerint legtöbb munkát nyújtott be a pályázatra. A bíráló bizottság több tagja sajnálattal fejezte ki, hogy Jékely Aladár nem pályázott. Ha ő pályázott volna, nyert volna, De nem mennyiség, hanem minőség szerint.

SZÍNHÁZ.

Utazás egy apa körül. Irta kettőn (Cottens és Gavault), fordították kettőn (Füi és Makai), a zenéjét szerezte egy (Varney). A színpad operettnek nevezi. Tehát darab. Vagyis: színpadi mű. Mint ilyennek valamelyes mesejének is kellene lennie. Ezt azonban összes elmebeli tehetségeinek megerősítésével sem tudunk benne fölfedezni.

Meséről tehát nem beszélhetünk. A zenéről már jót mondhatunk: sok kedves és fülbemászó melódia van benne. Kár ehhez a szöveghez. Ezt a gyöngy, szellemtelen, unalmas és hosszúlere eresztett operettet (inkább ezirukusi műnek nevezhetnők) a kolozsvári színház igazgatósága jobb ügyhöz méltóan adatta elő. Szépen kiállította díszletekkel és jelmezekkel. Az előadás is jó volt. Jobb, mint a darab. Kár, hogy ilyen silányság jó előadásába helyezi bele az igazgatóság minden ambícióját. A szereplőkről is dicsérettel szólhatunk. Székely Irén (Francine) szép volt a szöke parokában, mint egy ezukros baba és szépen is énekelt. Komlósi Emma (Diana) temperamentumosan, eleven játszott. A férfiak közül legjobb volt Vendrei (Mongrapin), ki operettben is egy fejvel nagyobb a többinél.

Nyárai, Kassai, Árpási is dicsérettel érdemelnek. A három tolvaj Leóvey, Heltai, Iványi s Kövi (csendőrmester) merész ezirukusi mutatványaikkal nagy feltűnést keltettek. A díszletezésben ma is hiba volt. Mit keresnek az egyiptomi piramisok egy Franciaországban történő darabban?

Műsor.

Hétfo: Figaro házassága.

Kedd: Csallád örömei.

Szerda: Utazás egy apa körül.

Csütörtök: Carmen.

Péntek: Othello.

Szombat: Bánk bán.
Vasárnap: D. u. Hamupipőke.
Este Éjjel az erdőn.

E. Kovács Gyula tanítványának felépítése. Hegedűs Szeráfim volt talán egyetlen tanítványa egész életében E. Kovács Gyulának, a ki mindig ellenszenvvel viseltetett a gombamódra szaporodó színésznővédek iránt. Hogy a kisasszonnyal tett kivétel mennyire volt indokolt, elvált holtapától, a mikor Hímfy dalai-ban Bay Annuska szerepét fogja játszani.

Iványi Jenő, a budapesti Nemzeti Színház tagja a jövő héten két estén fog vendégszerepelni. Pénteken Othello-t, szombaton Bánk bán-t játsza.

E. Kovács Gyula emlékünnepele.

Közbejött betegségek és egyéb, előre nem látott akadályok rendkívül sok nehézséget okoztak az utolsó napokon a matinéet rendező bizottságnak.

Küry Klára, a ki oly készséggel ígérte meg az ünnepélyen való közreműködését, s kinek lejövetele az utolsó percig bizonyos volt, nem vehet részt a matinéen, mert a népszínház igazgatója sürgőnyileg értesítette a rendezőseget, hogy a műsor úgy alakult, hogy lehetetlen primadonnáját nélkülöznie.

Szabolcska Mihály, a kitűnő poéta pedig ma délen táviratozott, hogy nagy gyásza (édes apja a napokban halt meg) lehetetlenné teszi közreműködését.

A Petőfi-Társaság alelnöke, Bartók Lajos betegben fekszik a fővárosban, mindazonáltal az ő részvétele el nem marad, a meny-nyiben „E. Kovács Gyula emléke” czimű felolvasását Tompa Kálmán fogja előadni.

A végleges műsor és szerint a következő:

I. szakasz.

1. Magyar-nyitány. Szerzette és vezényli Stephanides Károly.

2. Megnyitól beszéd. Tartja Janovics Jenő, mint az ünnep rendezője.

3. Petőfi-induló. Irta: Makray László. Előadják: a Nemzeti Színház férfi karszemélyzete és Mezői Mihály, Fehér József, Mátyai Zsigmond, Kassai Károly, Heltai Nándor, Bónis Lajos, Iványi Antal, Leóvey Leó, Török Károly, Vágó Béla, Várad Miklós. Kiséri a m. kir. honvédekzenekar.

4. „Egressy Gábor sirjánál”. Költemény. Irta: E. Kovács Gyula, szavalja: L. Fáy Szeréna.

5. „E. Kovács Gyula emléke.” Irta: Bartók Lajos, a Petőfi-Társaság alelnöke. Felolvasa: Tompa Kálmán.

6. Erzsébet kesergő áriája, Erkel „Hungyadi László” ez nagy operájából. Stephanides Károly zongorakísérete mellett énekl: Székely Irén.

II. szakasz.

7. „Emlékezés E. Kovács Gyulára.” Költemény. Irta és szavalja Szász Gerő, az Erd. Irod. Társaság alelnöke, a Petőfi-Társaság tagja.

8. Bucsuuszó. A Szigligeti-Társaság nevében mondja: dr. Dési Géza.

9. „Kétszer is nyit az akácfa virága...” Pongrácz zenekarának kísérete mellett énekl: Székely Irén.

10. A magyar ifjuság hódolata. Szónoklat, tartja: Sirkányi Loránd, a kolozsvári Ferencz József m. kir. tud. egyetemi kör elnöke.

11. „Az én virágom.” Költemény. Irta: E. Kovács Gyula. Szavalja: K. Gerő Lina, a budapesti Nemzeti Színház művésznője.

12. „Hattipad.” Irta: E. Kovács Gyula. Pongrácz zenekarának kísérete mellett énekl: Kassai Károly.

Az I. és II. szakasz között 5 percznyi szünet.

Kezdeté délelőtti 11 órakor. Vége 1 óra előtt.

A kolozsvári temető nagyjai.

Mikor a nagytermészet, mely tavasszal és nyáron káprázatos pompájával elbűvöli a szemet és lelket egyaránt, kihálni készül; mikor a fák sárga levelei aláhullanak s a lég dalosai elszállnak idegen hazába és az őz utolsó virágát is leforazza a dér; eljön az a nap, melyen egy pár órára félbeszakítjuk a hétköznapi zsvajt s elmélkedünk az elmúlásról, a jövő életéről, ez a nap Halottaknapja.

Ilyenkor benépesül a halottak csendes birodalma. A kiujított sirhantokat koszorú özönével borítjuk el s kigyulnak a mécsek világai, melyeknek titokzatos fényénél megemlékezünk halottainkról, elhunyt kedveseinkről.

S bármennyire fájó érzelmeket támaszt is bennünk az elmúlás, a megsemmisülés tudata, mégis oly jól esik elhunyt kedveseink körében egy pár órát tölteni, mert hiszen a síron átcsilan a jövő életnek biztató reménye.

Szerdát és csütörtököt a halottak emlékeztetésének szenteltük. Megemlékeztünk kedveseinkről, szeretettjeinkről. De nem szabad megfeledkeznünk nemzetünk nagy halottairól sem, mert hiszen ők nem egyeked, ők mindnyájunké, tehát mindnyájunknak szívünkbe kell zárni őket.

A budapesti egyetemi ifjuság megemlékezett a keresepi temető nagy halottairól, a kolozsvári ifjuság szintén gyászünnepélyllyel áldozott a kolozsvári temető jelesének.

Mivel ifjuságunk szónoka, ki az írókról tartott beszédet, csak négy íróról véli azt, hogy itt nyugosznak a kolozsvári temetőben, bátor lesznek itt nyugó íróink közül néhányat felsorolni, hátha talán számuk többre megy négyről.

Mindjárt először is megemlítem Heltai Gáspárt, ki nemcsak mint nyomdász, de mint történetíró és meseszerző is kiváló helyet vívott ki magának irodalmunkban.

Vagy említsem-e a székely szülöktől származó Szcenci Molnár Albertet, Dávid Örökszép zsoldárainak fordítóját, Tóthfalusi Kis Miklóst, ki nemcsak mint nyomdász, de mint történetíró is nevezetes, Apáczai Cseri Jánost, nemzeti művelődésünk első apostolát, hivatkozam-e Aranyosrákosi Székely Sándorra, Debreczeni Mártonra, a „Kíví csata” híres szerzőjére, dr. József Miklósa, regényírodalmunk e kimagasló alakjára, Kriza Jánosra, ki a népköltési gyűjtemek terén szerzett bervadhatatlan babérokat, Szentiványi Mihályra, a korán elhunyt költőre, publicistára és beszélyíróra, említsem-e Sáni Lászlót, a puritán jellemű férfit és író, Bölönyi Farkas Sándort, a híres amerikai utazót, ki Washingtonnak, az Egyesült Államok elnökének, Amerika nagy államférfijának eszméiről írt könyvet, Felméri Lajost, a tudóst és író, Brassai Samuelt, a polyhistor, ki a tudás minden ágában ragyogtató fényes tehetségét s a különböző tudomány ágakat új kincsekkel gazdagította, Szabó Károlyt, a történetíró s továbbá említsem-e Szász Bélát, a tudóst és költőt, Fimányi Henriket, a jeles régészt és végül E. Kovács Gyulát, a fehéregyházi mélt halottját, kivel színművészetünk terén egy korszak záródott le s kit mint költőt is méltán sirat a magyar irodalom.

És még említsek-e vagy egyet? Azt hiszem fölösleges.

A midőn felemlítem e nagy férfiak neveit, kik a házsongárdi temető csendes ákácjai alatt porladoznak, tettem emlékezet okáért, tettem azért, hogy e nagy szellemek emlékeinek Halottaknapja alkalmából e szerény és igénytelen sorokkal áldozzak.

Kik szívüknek minden gondját, gondolatát hazájuknak szentelték, kik nemzeti boldogításért éltek-haltak, megérdemlik, hogy az utókor haló porukban is áldja emlékeztüket.

Legyen emléküik áldott s a haza, melynek életükben szorgalmas munkásai voltak, dicső és virágoz!

Biró Lajos.

November 1-vel

uj előfizetést nyitottunk lapunkra.
Nov.-dec. hónapokra 3 frt.
Egy óra 1 frt 50 kr.
Elölfelet fizetni bármely naptól kezdve.

MINDENFÉLE

Kolozsvár, november 4.

E. Kovács Gyula.

Hullnak a levelek le az akác-fákról,
Susognak, beszélnek, örök elmúlásról.

Susognak, beszélnek rólad a mint hullnak,
Dicsője s nagyjáról, egy leltant szép mullnak.

Sírodra is hullnak, ősz szemfedőnek,
Ki az ő virágok örök dalba szöttek.

Tompa Kálmán.

— **Erzsébet királyné utja és a kolozsvári hölgyek.** Erzsébet királyné nevével elkeresztelendő s a kolozsvári Fellegvára felvezető szerpentin ut kiépítésének ügye mindenféle szíves fogadtatással találkozik. Kolozsvár város törvényhatóságának az a terve, hogy ez ut a közönség áldozat készségéből és hozzájárulásával létesíttessék, mindenféle kedvező fogadtatásra talál.

A kiépítéshez szükséges területet egyik birtokos, Szilágyi György, mint említettük, az első szóra díjtalanul ajánlotta fel. A választmány az utóbbi gyűlésen elhatározta, hogy az építéshez szükséges összeg megszerzéséhez egy nőbizottságot alakít Kolozsvár előkelő hölgyeiből. Ennek megalakítására s vezetésére tognapelőtt küldöttségileg kérte fel Bölöny Józsefnek Nedeczky Ferike urnót. A küldöttséget Koltói gróf Teleki László szépitő egyleti alelnök vezette. Tagjai voltak: Hóry Béla park igazgató, Biró János pénztárnok s a szépitő egylet jegyzője. Bölöny Józsefné urnó nagyon szívesen fogadta a küldöttséget s készséggel jelentette ki, hogy Magyarország nagy királynéjának emléke kegyelethen tartására létesítendő eme szép alkotás megvalósítása körüli munkában a maga részéről a legnagyobb készséggel és teljes odaadással vesz részt. Megbeszéltek azután egy hölgybizottság alakításának módzatait, szóba hozták annak a tervét, hogy a színházban e célra művészi előadások rendeztessenek az egykor oly páratlan anyagi sikert eredményezett bécsi keringő módjára. Bölöny Józsefné urnó a napokban több napra eltávozik a városról. A bizottság, mihelyt az elnökő hazatér, megkezdi működését és hozzá lát a Erzsébet ut létesítésének előkészítéséhez. Tekintettel a kegyeletes célra, a

szépítő egylet arra kéri mind azokat, a kik a mű létesítéséhez hozzá járulni kívánának, hogy ebbeli adományaikat Hirschfeld Sándor válaszm. tag főtéri kereskedésébe beadni és telekrész vagy egyéb felajánlásait ugyan-olt bejelenteni sziveskedjenek. Az Erzsébet utat tavasszal már kiépítik.

— Hegedűs Sándor bűnhődése.

Hegedűs Sándor minister levelet írt az erdélyi ev. ref. püspökséghez. E levélben sajnálattal jelenti ki, hogy elfoglaltatása miatt nem jelenhet meg a kedden tartandó erd. ev. ref. státusgyűlésen. Azonban e miatt, mint azt már más alkalommal is megtette, megbünteti magát azzal, hogy 50 frtot küld a kolozsvári protestáns szeretetház javára. Ohajtanók, hogy a szeretetház sorsa érdekében az egyházkerületi közgyűlés megjelenésben akadályozva levő többi tagjai is rójanak ki magukra hasonló, vagy ennél nagyobb büntetést.

— Közember-e vagy főhadnagy?

A Budapesti Hírlap írja: Szabó Samu nyugalmazott kolozsvári református gimnáziumi tanárnak, a ki annak idején erősen megtámadta Szász Domokos püspököt az egyházi vagyon kezelése miatt, nemrégiben sajtópöre volt az elhunyt püspök fiával. E pör aktái között, mint a Kel. Ér. jelenti, ott van Podmaniczky Frigyes bárónak, a szabadelvűpárt elnökének egy irata, mely kétsége vonja, hogy Szabó Samu tanár 1848-ban közlegény-nél nagyobb ranggal szolgált volna. Amde Erdélyben még öt ember él, a ki Szabó Samu tűzérőfőhadnaggyal szolgált. Ezek nemcsak kezünk írásával bizonyosságot tettek mellette, de elmennek a november közepén tartandó honvédegyülésre és ott számadásra vonják Podmaniczky bárót, a miért tiszteletben megöszült egykori bajtársukat rangjától önkényesen megfosztotta. A bajtársukon elkövetett sértésért az erdélyi honvédek és honvédegyesületek tömegesen fognak a gyűlésen elégtételt kérni. Kolozsvárról is többen vettek részt a nov. 15-én Bpestben tartandó gyűlésen. Felmegy Horváth Ignác, Mátyás huszár alezredes és Stemmer József is.

— **Hubertus ünnep és politika.** A M—gban olvassuk a következő sorokat:

A *zsuki konventikulum*. Érdekes hír van most elterjedve a politikai körökben. E szerint a mult hetén Zsukon, Kolozsmegyében hol az erdélyi falkavadászó társaság szokta vadászatait tartani, Tisza István gróf vezetése alatt összejöttek a Wesselenyi, Kemény, Teleki, Bethlen, Zeyk stb. családok számos tagjai, köztük hét hivatalban lévő alispán, vagy tíz képviselő stb., hogy a jelenlegi politikai helyzet fölött tanácskozzanak. A tanácskozások hangja a Szálk-kormányra nézve igen agresszív volt és határozatba ment, hogy a jövő képviselőválasztásokra önálló jelöltekkel kell fellépíteni és megválasztatni. A megejtett számítások alapján konstataitot, hogy egy kis összetartással a Tisza-Bánffy hívek mintegy 50 mandátumot (?) nyerhetnek Erdélyben.

Ebből a hírből csak annyi a való, hogy Tisza István tényleg vadászgatót Zsukon, hol naponta 5—6-on öszegyűlnek vadászatra. Ezek között azonban egyetlen főispán sem volt, sem országgý. képviselő.

Tegnap a délelőtti vadászat után mintegy 40-en gyűltek össze a Hubertus lakban, Hubertus napját megülni is igen kedélyesen mulattak. E mulatságban részt vettek a főúri hölgyek is. Politikáról itt sem volt szó. Este a mulatságot áttették Kolozsvárra, s br. Wesselenyi Béla falkanagy Ünio-utcazi lakásán reggelizt tartott a minden politika nélkül lefolyt vidám Hubertus ünnepély.

— **Szent-Imre ünnepély.** A kolozsvári Szent-József főnevelő intézet egyetemi ifjúsága holnap délelőtti Szent-Imre nagy. kir. hercegneke, mint az ifjúság védő-szent-jének tiszteletére ének, zene és szavallattal egybekötött zártkörű, házias ünnepélyt rendez.

— **Az igazgató névnapja.** A kolozsvári r. k. főgymnasium ifjúsága tegnap délután kitűnően sikerült iskolai ünnepélylyel ülte meg a főiskola tudós igazgatójának, dr. Erdélyi Károlynak a névnapját. Tegnap a délutáni előadás után a tanárikar tagjai és az ifjúság az iskola disztermében gyűltek össze s a körükbe érkezett igazgatót zajos éljenekkel fogadták. Az ifjúsági dalárda éneke nyitotta meg az ünnepélyt, mely után Petrá József az önképzőkör elnöke szépen kidolgozott és hatásos beszéddel üdvözölte az igazgatót, kit e beszéd után az ifjúság nagy óvácziókban részesített. Folytatólag Kuncz Ödön és Méder István költeményeket szavaltak, majd Petrá József és Pap Alajos együttes zongorajátékos következett, mely sűrű tapsokban részesült, az ünnepélyt a dalárda éneke fejezte be. Az ünnepelt igazgató megleghangu beszédben köszönte meg az ifjúság gyöngéd figyelmét. Az ünnepély után a főgymnasium tanárai keresték fel a lakásán dr. Erdélyi Károlyt s fejezték ki előtte szerencsikvánataikat.

— **Károly napja.** Ma a Károlyok napja van. Mindeütt ók az ünneplés tárgyai s ma valamennyiüknek kijutott a részük a jókívánságokból. Legtömegesebb gratuláció a r. kath. főgymnasiumban esett meg, a hol nemkevesebb mint öt Károly van, a tanári karban. És pedig dr. Erdélyi Károly, Nyilassy Károly, Riethy Károly, Holló Károly és a kit mint rendtagot szintén oda kell számítanunk,

Russel Károly, a Kalazantiam nagytudományu igazgatója. Az ünnepelt tanárokat ma az ifjúságon és a rendtársakon kívül a barátok és tisztelőknék egész serege kereste fel jókívánságaikkal. Az ifjúság ezek közül leginkább Riethy Károly tanárt tüntette ki, mint az önképzőkör és az ifjúsági dalárda vezető-jét. Ez a két csoport testületileg is üdvözölte őt, s az ifjúság érzelmeit előtte az önképzőkör nevében *Petrán József* elnök, a dalárda nevében *Pap Alajos* művezető tolmácsolták. Az ünnepelt tanárok tiszteletére a társasházban ma Kozár Ferenc háziföntik ebédet adott, melyen a tanári karon kívül a rendnek néhány barátja volt hivatalos. Ebéd alatt a Károlyok minden oldalról élénk óvácziókban részesültek.

— **Jubileum.** Reich Albert állategész-ségügyi felügyelő jubileumi ünnepélyén a földmívelésügyi minisztériumból dr. Adler József m. titkár, az orsz. állatorvos egyesület képviselőjében dr. Rátz István főiskolai tanár, az Erdélyi-Gazdasági-Egylet részéről br. Felitzch Arthur, Maeszkás Pál, dr. Szentkirályi Ákos, Tulogy Samu és Tokaji László vesznek részt. A Királyhágón tuli kartársak küldöttsége — hír szerint — díszes emléktárggyal lepi meg az ünnepeltet. Az erdélyi részekből negyven állatorvos lesz jelen.

Az ünnepély a vármegyeház disztermében holnap d. e. 11 órakor veszi kezdetét, hol bizonyára igen sokan jelennek meg a nők közül is. A közös ebéd a New-York szálloda emeleti termében d. u. 1 órakor lesz, hol az ünnepelt jó barátjai és tisztelői szívesen fogadtatnak.

— **Uj doktor.** A kolozsvári egyetemen ma *Hanasiewicz* Oszkárt orvostudorrá avatták fel.

— **Gazdász történet.** A Réti tanár óráján történt, a monostori gazdasági tanintézetben. A tanár magyaráz. Egy pár hallgató nem hallgat. A tanár rendretasit. Több hallgató fűtül. Láma, zaj. Az igazgató bemegy. „Ki fűtült? 2? Hallgatás. „Kinél van sip? 2? Még mélyebb hallgatás. „Mindenkivel vezekzek le, a sipot megkeressük! 2 Két szolgál bejön. A hallgatóság ámul, hámul. Motózás. Sip nincs. Bizonyára czukorsip volt... Eddig a ballada. De hol a hiba? Miért sipól a hallgatóság és miért motóztatt az igazgatóság? Ki mondja meg? Ki mondja meg?

— **Kolozsvári festők kiállítás.** Nagy örömmel fogadták mindenfelé annak hírt, hogy a kolozsvári festők tömörülni s egy kiállítással művészi körkevéstükröl élet-jelt adni igyekeznek. E kiállításra sokan képzülnek Kolozsvárt és vidéken lakó amatőrök is. Többen felkérték Deáky Albertet, hogy ez ügyet indítsa meg s alapszabály tervezetel készítsen elő az akezió megkezdéséhez.

— **A hunyadmegyei tört. és régészeti társulat közgyűlése** holnap fog megtartatni. E gyűlésen a középiskolai tanárok kolozsvári körét Kovács János unit, tanár fogja képviselni. Az Erekye-Muzeum képviselőjében Kuszko István muzeum ör fog a gyűlésen megjelenni, az Erd. Irod.-Társaság képviselőjéül Réthy Lajos jelentetett be.

— **Külföldi komlóarak.** Ugy tudjuk, hogy a hazai komlónak 1/3-a meg eladatlant, nem lesz talán érdekten, ha a nagyobb komló-piacznak mostani árait idejegyezzük. Souzban 50 kgrmként: I. o. 71—75 frt; II. 65—68 frt, III. 54 frt. Nürnbergben (bajor) 50 kgrmként I. o. 70 márká, II. 60 márká, III. 45 márká, (42, 36, 27 frt.) Aueha (cseh) I. o. 63 frt, II. rendű 50 frt. Jelenleg elég nagy vásárlási kedv mutatkozott.

— **Nagy idők tanuja.** Kolozsvárt vasárnap d. u. 4 órakor temetik a Nép-utca 1. sz. háztól Filker 48—49-es honvédet. A honvédegylet a bajtársakat a végtisztességtelre meghívja.

— **Bethlen Gábor fejedelem szobra Nagy-Enyeden.** Az erdélyi nemzeti fejedelemek közül még egynek sincs az emléke méltó módon megörökítve. Örömmel és lelkesedéssel vesszük tudomásul, hogy N.-Enyed város, a legdicsebb erdélyi fejedelemnek, *Bethlen Gábornak* szobrot akar emelni. E város azon vármegyének székhelye, mely a nagy fejedelem hatásának és alkotásának színhelye volt s azoknak századok óta hű öre ma is. A szobor-bizottság f. hó 15-én, mint a Bethlen halála 270 ik évfordulóján fog megalakulni, a Bethlen koll. disztermében. A szobor-bizottsági tagság elfogadására szóló felhívást, az erdélyi társadalmi élet legkiválóbb képviselőihez intézve — vallás és nemzetiségi különbség nélkül — már szét is küldötték. Megvagyunk győződve, hogy mindenki örömmel fogadja el a szobor-bizottsági tagságot s készséggel fog közreműködni egy méltó *Bethlen-szobor* létesítésében. Ezer éves nemzeti életünknek egyik legdicsebbesége korszaka az erdélyi nemzeti fejedelemség. Itt az ideje, hogy képviselői közül bár a legnagyobb emlékének méltó megörökítésére gondoljunk!

— **Köszönet.** Dr. Gajzabó Manó jogtanácsos és dr. Hevesi Imre sebészeti tanárség a kolozsvári Önkéntes Mentő-Egyesületnek több értékes butordarabot ajándékozta. Fogadják ez uton az Egyesület hálás köszönetét.

— **Az első madrácz panusából.** Ma készült el az első madrácz panusából. Előnye az, hogy a szépen fésült panusa szá-

lak vegyileg impregnálva lévén, férgek nem tanyázhhatnak benne s e mellett ruganyos, puha és tartós töltelék a madrácznak. A panusának most hirtelen fel fog menni az ázsziója, mert a gyár közselebről megindult s Ördögy mórnök tálalmánya útján készíteni fognak belőle zsákok, ruhaszövetet, madráczot, beléből pedig dinamitot.

— **A csehek ellenszegülése.** Ugy látszik, hogy a csehek komolyan el vannak határozva, a Clary kormányának földmondani az engedelmisséget. Mint a brünni Lidové Noviny tegnapi száma jelenti, a morva-budveisi járás közszégi gyűlést tartottak s az összes közszégi előljárokól aláírt nyilatkozatban nemcsak törvénytelenség nyilvánították a nyelverendeletek visszavonását, de azt is kijelentették, hogy ha kormány rögtön vissza nem tér a jog és törvény álláspontjára, a legnagyobb határozottsággal a passzív ellenállásához folyamodnak és pedig a következő mozzatok mellett:

1. 1900. évi jaunár elsejével megszüntetik az adó beszédesét és a közszégekre ruházott hatáskör betöltését.

2 Semmiféle német átíratot sem fogadnak el, sem a katonai, sem a polgári hatóságoktól.

3. Ugy fognak berendezkedni, hogy a cseh nép maga juttathassa érvényre a maga törvényeit.

— **Erdélyiek találkozó helye.** Mint értesülünk Lantos közkedvelt és ismeri vendégös Budapest Dalszínház-utca 8. szám alatt (A m. kir. Opera mellett) fényesen berendezett erdélyi vendéglőt nyitott. Erdély egyik legkitűnőbb szakácsnéja készíti naponta a legjobb erdélyi ételeket és különlegességeket, bora pedig kizárólag Teutsch A. József cs. és kir. helyati szállító segélyári panuszszelvényekből. Az árak rendkívül olcsók, s a kiszolgálása a lehető legpontosabb. A ki Budapestre utazik, ne mulassza el ezen gyönyörű étermet meglátogatni.

— **Mennyivel növekedett a brit birodalom.** Bámúlatos, hogy az angolok 1871 óta mennyi földet hódítottak. 1871-ben a brit birodalom területe 11,500.000 négy-szögmértőföld volt, Egyiptommal és Szudannal 13 millió. Ezen a területen 407 millió ember élt, Egyiptommal és Szudannal együtt 520 millió. E népességből angolul beszélt és az angol fajhoz tartozott 50 millió ember. A brit birodalom 1871 óta, Egyiptomot és Szudánt nem számítva, 2,580.000 négy-szögmértőfölddel növekedett, népessége 125 millióval szaporodott és pedig az uralkodó faj 12,500.000 emberrel, a meghódított népek 112 millióval.

— **Ó-bor készítés órák alatt.** Minden élő és élettelen anyag megöregedését a lassu égés, a levegő oxigénjének a folytonos hatása okozza. Mivel azonban az oxigén hatása a mai nagy iparban sokszor nem elég gyors, gondoskodni kellett arról, hogy az oxigént úgy lehessen átalakítani, hogy néhány óra alatt szemmel látható öregedést idézzon elő. Az oxigént átalakítják e czélból ozonná. Az ozon oly heves anyag, hogy belelegezni csak másodpercekig lehet s akkor is már égésebekezt érez az emberi tüdő. Az ozonos légkörben elhelyezett száraz fa pár nap alatt úgy átalakul, mintha 30 esztendeig poplart volna már és a legnehezebben omló anyagok is tűnke mennek, elégnék benne. Két nemzet használja föl az ozon öregítő erejét különösen. (Az utóbbi időben már nálunk is nagy mennyiségű ozon fogy el ipari czélokra.) Az egyik Anglia, a másik Olaszország. Angliában az uj burokat ozonnal alakítják át ó-borrá és így használatják föl whiskey készítésre, Olaszországban pedig a száraz fát öregítik vele. Ugyanis a hegedű és hangszergyártásban a frissen vágott fa nem használható. Eleinte Olaszországban a régi templomi orgonákat használták föl a gyárosok hangszerekészítésre s mikor ez az anyag elfogyott, a kényszer hatása alatt fölismertek az ozon ama tulajdonságát, hogy órák leforgása alatt öregít és így mesterségesen csinálták a régi fát.

— **Reklám a temetőben.** Az amerikai reklám még a holtak birodalmát sem kíméli meg, s az elköltözöttek emlékének szánt sírkövek is az élők érdekeit szolgálják. A new-yorki temető egyik sírkövén például a következő felírás olvasható: Itt nyugszik Adriana Bayton, a Fő-utca 24. szám alatt lakó Jaekes Bayton kávécs felesége. E sír vaskorlátját a mélyen megszomorodott férj saját műhelyében készítette.

New-York temetőjének síremlékei közt találjuk a következő felírású sírkövet is: Itt nyugszik John Smith, aki egy Czolt-féle hatlővetű revolverrel (kapható; Boulevard 33. szám.) saját kezével oltotta ki életét. Kitűnő gyártmány, erre a czélra mindenkinek ajánlhatom.

— **Az izzadás ellenszere.** Combemal francia orvos nemrégiben azt a hírt böcsátotta világgá, hogy az izzadást gyógyítani lehet s gyógyszer a tallimnacetat. Ez a vegyület minden gyógyszerárban található. Ovatosan kell azonban vele bánni, mert oly erősen száritja a testet, hogy egyesek, akik estéknint 10 milligrammos labdacskát vettek be belőle, megkopaszodtak. Ugy, hogy Combemal gyógyszerét csak orvosi rendeletre lehet használni s akkor is legjobb, ha hetenkint egy 10 milligrammos labdacst használ el belőle, aki meg akar szabadulni az izzadástól.

Jótekonyság.

A *Rongyos Egylet* részére Neumann M. ruhakereskedő 10 frtot adományozott. Fogadja a nemes szívű adakozó hálás köszönetnek nyilvánítását. A Rongyos Egylet nevében: br. *Bánffy* Zoltánné elnök. *Elek* Gyula titkár.

*

Féjervár Jenő sárvári birtokos, a szász-brétai ref. egyháznak templomépítésre 50 frtot ajándékozott. Ezen adományért fogadja az egyházközség köszönetét.

*

A *bogártelki tűzkárosultak* segélyezésére adakoztak: gr. Bély Ákos főispán 20 frtot, dr. Lázár István alispán 15 frtot, Toczaer Ödön 5 frtot, Domokos Antal 10 frtot, dr. Pavlik Sándor, dr. Matusovszky András, Szász Károly, Fekete Gyula, Papp László és Farkas Károly 2—2 frtot, Hory Béla 3 frtot, dr. Rohonczy Lajos 2 frt 50 krt, Cs. Csiky Emánuel, Fekete Ferencz, Incze Emil, Gross József, dr. Nyerges Zsigmond, Sándor Jenő, Paska Zoltán, Hadházi Sándor 1—1 frtot, Billegán János, Honigberger István, Kovács Miklós, Farkas Sándor, Bíró József 50—50 krt, dr. Farkas Géza 4 frtot, Duzsárdy Antal 1 frt 50 krt, Tóth János, Császár Géza 40—40 krt, Gamenczy Márton, Bogdánffy Sándor, Csopla József 30—30 krt, Peille Róbert 5 frtot, dr. Scheitz Vilmos 1 frtot Összesen 91 frt 20 kr. Fogadják a nemes szívű adakozók szíves adományáikért a központi gyűjtő bizottság hálás köszönetét. Dr. Rohonczy Lajos, pénztárnok.

Mulatság.

A „Máv. olvasó és dalkör“ f. évi november hó 4-én a *Torna-Vivoda* nagy termében zenekarának és dalárdájának közreműködésével, műkedvelői előadással s *táncszal* egybekötött ez évi VI. *körversélyt* rendezi. Belepti díj 30 kr. Kezdeté 8 órakor. Világ posta!

Gyászrovat.

Özv. *Stasitzky Pálné* szül. Raminó Rózália Kolozsvárt meghalt.

*

Koss József m. kir. bányatanácsos, m. kir. főbányahivatali főnök, állami iskolaszéki elnök Zalánán meghalt.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.)

Fiume érdekében.

Budapest, nov. 4.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a helyszínen szerzett tapasztalatok alapján nyomban hozzáfogott a fiumei forgalom érdekében szükségesnek mutakozó intézkedések végrehajtásához.

Mint a „Kel. Ért.“ teljesen megbizható forrásból jelenti, a miniszter elsősorban a fiume-anconai és fiume-velencei gőzhajó járatok szaporítását rendelte el oly módon, hogy a kettős járatokat mindkét vonalon a téli hónapokban is, tehát az egész éven átfenn tartásák, azonkívül pedig a velencei vonalon a nyári hónapok alatt hetenként még egy harmadik járatot fognak megindítani. A járatok egy része nap-pal fogja az utat megtenni. A növekedő forgalom lebonyolítása czéljából új gőzös épül, mely nagyság, gyorsaság és kényelem szempontjából a nevezett vonalokon jelenleg közlekedő termes gőzhajókat mindenben felül fogja mulni. Mihelyt az új gőzöst átadják a forgalomnak, a hajójáratok szaporítása azonnal megtörténik.

A Biela üstökös.

Bndapest, nov. 4.

Bueros-Airesből jelentik: Valparaíso fölött hirtelen feltűnt Biela-féle üstökös csillagászok szerint nov. 13-án tehát pár nap múlva összeütközik a földdel. Veszedelem nem lesz, mert az üstökös foszlányai már százhatvan kilométer magasságban elégnék, csak káprázatos csillaghullás lesz. Hulló csillagok, melyeket leonidáknak neveznek, oly óriási tömegben hullanak, minő 1866 óta nem volt látható.

Szerencsétlenség a Scheldén.

Antvérpen, nov. 3.

Ma reggel egy vonatnak a Schelde balpartján lévő átkelő-állomásra való megérkezése után az ott lévő kikötő-híd, a mely zsufolva volt emberekkel, leszakadt és a hidon lévőek közül sokan a folyoba estek. Néhány embert megmentettek, 15—20 azonban vízbefullt. Eddigél 10 holttestet fogtak ki vízből.

Transzvália háboru.

London, nov. 3.

Az esti lapok jelentik Ladysmithből október 31-éről: Az angol tűzéség ágyúzása a hétfői csatában borzasztó hatású volt. **A burok százzszámra estek el** és sebesültek meg. Ahol az angol gránátok szétrobbantak, ha om-számra estek el a burok. Joubert tábornok **formális tiltakozást** intézett White tábornokhoz **a melydít gránátok használat ellen**, embertelen dolognak mondván ezeknek a lövegeknek a használatát. Az angolok halottjaink és

sebesültjeink szám körülbelül 300. A Carleton ezredes hadoszlopánál elfogott angolok száma körülbelül száznál több.

Legközelebb nagy tűzérharco várható. a burok ütegei csak mintegy négy mértőföldnyire vannak Ladysmithtől. Az angol tűzésre van föltűmulja a burokét és azonkívül sokkal ügyesebb a vezetése.

London, nov. 3.

A Reuter-ügynökség helyreigazítólag jelenti, hogy a búroknak az a vesztesége, a melyben 73 halotról és 200 sebesültről volt szó, nem a ladysmithi, hanem a rietfonteini csatára vonatkozik.

Berlin, nov. 3.

A császárné holnap este be akarja mutatattni magának a német Vöröskereszt-egyesület központi bizottságának holnap este Transzválba menő expedicióját.

Amsterdámda érkezett távirat szerint **Ladysmithben kilencz ezer angol katona megadta magát a búroknak.**

Országgyűlés.

Budapest, nov. 4.

A képviselőház ma rövid gyűlést tartott.

Az elnöki jelentések után Széll Kálmán válaszolt pár régebben hozzá-intézt interpellációra.

Hétfőn az indemnitást tárgyalják.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felolós szerkesztő és lapulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

LUDASY-féle dohánytőzsdében

Főtér 3. szám

osztálysorsjegyek kaphatók:

$\frac{1}{8}$ 75 kr. $\frac{1}{4}$ 1 frt 50 kr. $\frac{1}{2}$ 3 frt. $\frac{1}{1}$ 6 frt.

Kedvező bevásárlási alkalom!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves figyelmét ama körülményre fölhívni, hogy mindaddig, míg hízott sértéseim levágódnak, nagy készletemet mindenemű friss- és füstölt husok, kolbászok, sonka, császárhus, olvasztott szalona- és házjsir, zsirnak való hús és szalonkában rendkívül le szállított árban árusítom el.

Vidéki megrendeléseket is gyorsan és pontosan eszközölök.

Benigni Sámuel,

2—6 Főtér, Plebánia-épület.

HIRDETÉS.

Kapuskán felvétetik egy józanéletű, nős, gyermektelen férfi **200** forint ovadékkal.

Fizetés: évi **300 forint**, lakás, fűtés, világítás. — Czím a kiadóhivataltban. 2—2

Ma és mindennap a

„**BIASINI**“ szálloda kávéházában zeneestély lesz.

Szegénysorsruak

ingyen fogtömés és foghuzásban

részesülnek

Kedden és szombaton d. u. 2—3 óráig

Külmönstör-utca 20. szám.

Dr. Höncz Kálmán

egyet. m. tanár.

Operateur

Dr. Rudas Gerő egyetemi m. tanár, fogorvos műtermét áthelyezte az új státus épületbe **Főtér 32—33 szám.** 1 emelet 3-ik ajtó. bejárat *Szentegyház-utczában.* 5—10

E. Hammerschmidt gyógyszerész

által készített

patkány virsli

D. R. P. 95277. és G. M. Sch. 76024 az elismert legjobb patkány-méreg a világon, a mely a patkányokat tömegesen pusztítja és kis mennyiségben is öl. Embereknek és há-

zi állatoknak ártalmatlan. Számtalan elismerő nyilatkozat minden körben.

Ára: 45 kr. 75. és 1 frt 30 kr.

Főraktár Kolozsvárt: **Széky Miklós** gyógyszerész-nél.

Kolozsvármegye és Kolozsvár sz. kir. város főispánjától.

Sz. 1030—899

1054. 3—3.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bizott Kolozsvár sz. kir. városnál a köz-ségi bírói állás nyugdíjazás, az V. ker. kapitányi állás elhalálózás és egy III. oszt. adótszti állás előlépés folytán megüresedvén, ez állásokra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, a kik a felsorolt és választás utján betöltendő állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. illető §-aiban előirt minősítést, eddigi szolgálatukat, hadkötelezettségi viszonyukat feltüntetve okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám f. évi november hó 20-ig annyiával is inkább adják be, mert a később érkezők figyelembe nem vétetnek. A községi bírói állás javadalma 800 frt fizetés, 120 frt lakpénz és 100 frt működési pótlék, az V. ker. kapitányi állás javadalma: 500 frt fizetés, 150 frt lakpénz és 50 frt irodaátalány; és a harmad. oszt. adótszti állásé 700 frt fizetés, 120 frt lakpénz.

Kolozsvárt, 1899 október 22-én.

Gr. Béli s. k.
főispán.

Sz. 2262—1899.

1052. 3—3.

Pályázat.

A „Károlyina” orsz. kórház igazgatóság irodájában f. évi december 31-ével üresedésbe jövő irodaszolgai állásra pályázat hirdetetik.

Rendszeresített illetmények: 250 forint fizetés, lakás, fűtés, világítással vagy esetleg 84. frt lakbér. Megállapított ruházat.

Megkívánatik, hogy az illető katonai szolgálattól mentes, ép, erőteljes testalkatu legyen, írni, olvasni, számolni tudjon s a helyi viszonyok iránt tájékozással bírjon.

Igazolvánnyal ellátott altisztek, — kik a 40 életévét még be nem töltötték — előnyben részesülnek.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy előképzettségükről, jelen testi állapotukról, s különösen józan megbízhatóságukról becsatolt bizonyítványokkal felszerelt kérésüket **f. évi december hó 15-én déli 12 óráig** hozzám adják be.

Az állomás 1900. év január 1-én okvetlenül elfoglalandó leendő.

Kolozsvárt, 1899 év október 27-én.

„Károlyina” orsz. kórház igazgatója:

Dr. Engel Gábor.

Sz. 2261—99.

1051. 3—3.

Árlejtési hirdetmény.

A „Károlyina” orsz. kórház s a kapcsolatos m. kir. tud. egyetemi klinikák részére 1900. évre szükséges 1) Gyógyanyag, 2) kötözési cikkek, 3) világítási anyag szállítás utján leendő biztosítása végett **f. évi november 30-án déli 12 óráig** terjedő zárhatáridővel nyilvános árlejtés hirdetetik.

Vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy egy koronás bélyeggel s 200—150—100 frt bántópenzzel ellátott, sajátkezűleg egy időben írt ajánlataikat a fenti számra hivatkozással a „Károlyina” orsz. kórház igazgatóságának Kolozsvárt — címzve adják be.

A fenti határidőre be nem érkezett, valamint minden utólagos és távirati ajánlatok, nem fogadtatnak el.

Részletes feltételek, esetleges minták, valamint az egységárak a kórház irodában megtekinthetők, illetve lemásolhatók.

Kolozsvárt, 1899 év október hó 27-én.

„Károlyina” orsz. kórház igazgatója:

Dr. Engel Gábor.

Sz. 10202—899 polg.

1070. 1—3.

Hirdetmény.

A kolozsvári kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Kolozsvár város közönségének Felméry Margit, kk. Felméry Ilona és Felméry Lajos utcaszabályozás céljából szükséges alsó-szénutca 3. szám a kisajátítás kártalanítás iránti ügyben a kolozsvári 3571. sz. tjkvben A § 2. rsz. 1915-2 hrsz. alatt foglalt 26 négyszögöl térfogatú Felméry Margit, és kk. Felméry Lajos és Felméry Ilona tulajdonát képező ingatlanra vonatkozólag a kisajátítás kártalanítási eljárás elrendeltetik, az 1881. évi XLI. tcz. 46. §. s következő szakaszai értelmében elrendeltetvén, a tárgyalás megkezdésére s az egyezés megkísértésére ezen kir. törvényszék 16. sz. irodahelyiségében Csizsér Károly bíró vezetése alatt **1899. évi november hó 22-ike reggeli 8 órája** tüzetik ki, mikorra kisajátító, tkönyvi tulajdonos és jelzálogos hitelezők érdekeltek kívül bármínő jogcimen és jögalapon ismeretlen igénylők a részükre kinevezett ügygondnok Sugár József ügyvéd által képviselve meghivatnak oly figyelemzetéssel, hogy elmaradásuk a kártalanítás feletti eljárást és érdemleges határozat hozatalát nem gátolja, s e miatt igazolásnak helye nincs.

A kir. törvényszéktől.

Kolozsvárt, 1899 október hó 16-án.

Csizsér Károly,
kir. tszéki bíró.

Bizományi raktár: Unio-utca Kiss Sándor féle ház.

Belközép-utca 21. sz. a. üzletemben

mindenfélé **eredeti tea-rumok**, ugy zárt palaczkokban, mint ki-mérve literenként 60 krtól 6 frtig kaphatók, továbbá raktárimban a bel- és külföldi **cognagokból**, valamint mindennemű **likörök-ből**, ugyszintén **szilva** és **seprő** palínkákból, nagy készlettel rendelkezem.

Saját főzetű öt éves seprő 1/1 üvegben 1:50 kr., 1/2 l. üvegben pedig 80 kr-ával árusítom.

Káhán N. Samu

szesznygyáros, likör és rum-gyáros.

1040. 3—3

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KOLOZSVÁRT.

Szám: 1589. V. 29—1899.

1000. 5—5.

Pályázati hirdetmény.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet”-nél megüresedett **gyakornoki** (a téli szezon alatt egyszersmint: **lőhermagtiszti-raktár-felügyelői**) állásra pályázatot hirdetünk. **Javadalmazás:** Évi 600 — Hatszáz forint, havi előleges részletekben. Hivatalos kiküldetés esetén: 3 frt napi díj és a Sz. sz. 10. §-ában előirt egyéb díjak. Amennyiben az „Erdélyi Gazda” szerkesztői és kiadói munkakörében mint fogalmazó és adminisztráló sejdülő alkalmazható leendő, ezért a szerkesztői kiadói részéről külön — egységess szerinti — díjazásban részesül.

Pályázati feltételek: Felsőbb gazdasági tanítészeti oklevél; megfelelő gazdasági szakirodalmi képesség és gyakorlati ismeretek; nőtlen állapot. Nyelvismeret (főképp: német, esetleg francia, angol és román) és szerkesztői teendőkhöz való jártasság; elnyit bizonyos.

Felhivatnak azon okleveles gazdászok, kik a fentieknek megfelelő képesítéssel rendelkeznek és a gazdasági egyleti titkári pályára lépni óhajtának, hogy **sajátkezűleg írott és okmányokkal felszerelt pályázati kéréseiket az Erdélyi Gazdasági Egylet elnökségéhez ezimeze, f. évi november 15-ig adják be.**

Kolozsvár, 1899 október hó 10-én.

Szabó József, s. k.
egyl. elnök.Tokaji László, s. k.
egyl. titkár.

Sz. 1548—899.

1063. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1899. évi 9798. számú végzése folytán dr. Ötvös Lajos ügyvéd által képviselt Gál Antal felperes részére Krausz Jakabné alperes ellen 214 forint 20 kr. követelés és járul. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől 1899. évi október hó 4. napján lefoglalt és 361 forint 50 kr-ra becsült ingóságokra, a Kolozsvár-városi kir. járásbíróság V. II. 1238-2—1899. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak az alperes lakásán Kolozsvárt, hídlevei kis-utca 65. sz. házban leendő megtartására határidőül **1899 évi november hó 10. napján d. e. 10 órája** tüzetik ki, mikor a bíróságilag lefoglalt butorok, gyertyatartók és egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az előverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóliit kiküldötnék vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

Kelt Kolozsvárt, 1899 évi október hó 30. napján.

Pap Jenő,
kir. bír. végrehajtó.

Egy vendéglő jóforgalmu helyen

teljes berendezéssel

azonnal eladó.

Értekezhetni lehet Széchenyi-tér 5. szám.

Hirdetmény.

Özv. Gróf Mikes Miklósné budatelki (Kolozmegye) birtokán 8 hold 308 négyszögöl területen eladó 2309 db. 80—100 éves kora műfának alkalmas, továbbá 2 hold 508 négyszögöl területen 1505 drb. 50 éves kora részben szerszámfának, részben tűzifának alkalmas tölgyeserdő.

Bővebb felvilágosítást nyújt az erdőgazdaság Torda-Szent-Lászlón.

Sz. 7661—899. tcv.

1067. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank részvénytársaságának ismeretlen tartozkodású Puskás József végrehajtást szenvedő elleni 180 frt tőke-követelés s jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a kolozsvár-városi kir. járásbíróság területén levő Kolozsvár városban fekvő és a kolozsvári 2388 tjkvben A §. 1. rend. 3505-1, 3505-2, 3506 hrszámokkal jelölt Hosszu-utca 31/a házszám alatti házastelekből végrehajtást szenvedő Puskás Józsefet illető egytől részbeni jutalékára 977 frtban mint ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte, — s hogy a fennebb megjelölt ingatlan jutalek az 1900. évi január hó 23. napján d. e. 10 órakor ezen kir. törvényszék 14. sz. szobájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési árban alul is el adatni fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 100/o-át bántópenzzel készpénzben, vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt ovaidekkes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. czikk 170. §-a értelmében a bántópenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Kolozsvárt, 1899 szept. 30-án.

Csizsér Károly,
kir. tszéki bíró.

Sz. 1442—99.

1068. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alóliit kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. járásbíróság 1898. évi Pr. IV. 157. számú végzésével dr. Alexander Gyula ügyvéd által képviselt Újpesti kártyagyár felperes részére Schwartz Lipót alperes ellen 57 forint 20 kr. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől 1899. évi szeptember hó 27. napján lefoglalt és 1210 forintba becsült ingóságokra a Kolozsvár-városi kir. járásbíróság V. II. 921-2—1899. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a 12 frt hátralék tőke és járulékaik árverés alperesek lakásán Kolozsvárt, Szentgyörgy utcában leendő megtartására határidőül **1899. évi november hó 6. napján délelőtti 11 órája** tüzetik ki, mikor a bíróságilag lefoglalt butorok, s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett, — szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az előverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóliit kiküldötnék vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztést követő naptól számítottak.

Kelt Kolozsvárt, 1899 évi október hó 27. napján.

Pap Jenő,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 781—899.

1069. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvár-városi kir. járásbíróság 1899. évi 360-1 számú végzése következtében Sipos Gábor kolozsvári ügyvéd által képviselt a kolozsvári kereskedelmi bank rész. társ. javára Salomon Antal és társai kolozsvári lakosok ellen 150 forint és járul. erejéig 1899 évi április hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felül foglalt és 908 forintba becsült következő ingóságok, u. m. szobabeli butorok és egyéb nyilvános árverésen eladhatók.

Mely árverésnek a kolozsvár-városi kir. járásbíróság 1899. évi V. II. 360-2 sz. végzése folytán 134 forint 86 tőke-követelés, ennek 1899 október hó 6. napjától járó 6 százalékos kamatai; és a felmerülő költség erejéig Kolozsvárt — Diána-fürdő utca 1. szám, külmagyar-utca 33. sz. és kultorda-utca 4. sz. leendő esküztelése **1899. évi november hó 11-én d. e. 10 órája** határidőül kitétik, ahhoz venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-sa értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1899 évi okt. 13.

Dupschek Ignác,
kir. bír. végrehajtó.

Ny. Magyar Mihály „Ellenzék” nyomdájában Kolozsvárt, Belközép-utca 33. sz. alatt. Telefonszám 238.

Erdélyi bank és takarékpénztár r. t.

váltó-üzlete

Kolozsvár, Főter 34. szám (Szathmáry-ház.)

A magy. kir. szabad.

Osztálysorsjáték

főelárusító helye.

Az V. sorsjáték I-ső huzása már november 16. és 17-én.

Sorsjegyek kaphatók:

	Nyeremény	Korona
Egész	1 á	60000
Fél	1 á	20000
Negyed	1 á	10000
Nyolczad	1 á	5000
	3 á	2000
	5 á	1000
	8 á	500
	30 á	300
	50 á	100
	2900 á	40
	3000 ny. Kor.	240000

Videki megrendeléseket postafordultával eszközölünk.

1047. 2—2.

Magánzók, hivatalnokok, kereskedők és iparosok kik pénzt felvenni, ingóságot, ingatlant eladni vagy venni, bizalmas kutatásokat eszközölni akarnak, szülők, gyámok, kik leányukat férjhez adni, urak kik nősülni, hölgyek kik férjhez menni akarnak — forduljanak bizalommal

AUGENSTEIN forgalmi irodájához
Budapest, Baross-utca 92.

Hol minden megbízás gyorsan, pontosan és lelkiismeretesen a legnagyobb titoktartás mellett lesz elintézve, hölgyeknek külön terem, megkeresésekhez 3 válasz bélyeg.
807.10—10.

Ujdonságok női ruhaszövetekben

csak kitűnő minőség, majdnem fél-árban szerezhetők be!

NOVELLY L.

női divat-üzletében Unio-utca 12.

Ugyanott varrónők azonnal felvételnek.

Sertes

89 darab, kimustrált e l a d ó Székely-Udvarhelyen
Ugron Gábornál.

1065. 1—3.

Teljesen befizetett részvénytőke 200.000 korona.

Mezőgazdasági bank és takarékpénztár

részvénytársaság
Kolozsvárt, Jókai-utca 3. szám, emelet.

Betétek után naptól-napig
5% KAMATOT

fizet, s a tőke-kamatadót is az intézet sajátjából edezi, úgy, hogy a betető **tiszta kamatot élvez!**

Betétek
rendszerint felmondás nélkül fizettetnek vissza.
Minden a bank és takarékpénztári ügyletekre vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál

az igazgatóság.
1050. 2—2.

Új üzlet! Új üzlet!

Teljesen új árak és legolcsóbb árak!

ORELLI R. Belmagyar-utca 2. szám.

1039. 2—3

Raktáron vannak:
120 cm. széles különböző női ruhaszövetek, 130 cm. széles valódi francia női posztók, 130 cm. széles fekete greizi tiszta szőr ruha kelmék, 130 cm. széles Crémsszin sima finom gyapju kelmék, színes mosó és fehér pique barchettek, színes és fekete selymek és bársonyok, jó minőségű chiffonok és vásznak, miederek, esőernyők, férfi és női nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők s még több igen jó czikkek.

Rövid árak, béli árak és szabó czikkekből nagy választék!

Az árunkak árait a most divatozó hirdetésektől eltérőleg nem jelöltem meg, de a főslyt arra fektetem, hogy a n. é. közönség a nálam vásárolt árúknak ugy jóságával mint olcsóságával meg legyen elégedve, s ha ezt értem, nekem ezen bizalom mindennél többet ér; becses pártfogását tisztelettel kérvé

a f e n t i.